

Handläggare
Egnell Eva

Datum
2017-03-08
Rev 2017-03-20

Diarienummer
AMN-2017-0089

Arbetsmarknadsnämnden

Uppdrag att utreda möjligheten till kommunalt bostadsbidrag till låginkomsttagare

Förslag till beslut

Arbetsmarknadsnämnden föreslås besluta

att inte initiera en fortsatt utredning i samverkan med kommunstyrelsen och andra berörda nämnder.

Sammanfattning

Ett av kommunfullmäktiges mål i styrdokumentet Mål och budget 2016 med plan för 2017-2018 är ”Skillnader i levnadsvillkor för kommunens invånare jämnas ut”. Nämndens strategi för att nå målet är bland annat att nämnden ska skapa förutsättningar för att fler ska kunna försörja sig själva och att insatser för personer med långvarigt behov av försörjningsstöd ska särskilt uppmärksammas. En av nämndens åtgärder är ”För att balansera hushålls ökade kostnader på grund av bostadsrenoveringar, förhindra vräkningar samt utestängning från den öppna bostadsmarken ska initiativ tas att i samverkan med kommunstyrelsen och andra berörda nämnder utreda möjligheten till kommunalt bostadsbidrag till låginkomsthushåll vars disponibla inkomst hamnar under fattigdomsgränsen”. Förvaltningen har utrett vilka möjligheter som en kommun kan ha för att inrätta ett kommunalt bostadsbidrag.

Ärendet

I samband med att några bostadsområden har renoverats, och efter renovering fått kraftigt höjda hyror, har nämnden granskat hur det har påverkat hushåll med mottagande av ekonomiskt bistånd. Granskningen har visat att hushåll på grund av kostnadsökningen flyttat från bostadsområdet, att fler hushåll som behövt ekonomiskt bistånd tillkommit och att kostnaderna för utbetalt ekonomiskt bistånd i dessa områden ökat mer än i andra. Nämnden vill utreda förutsättningarna att införa ett kommunalt bostadsbidrag för att minska behovet av ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen på grund av höga boendekostnader.

År 1962 infördes en möjlighet för kommunerna att ge ett kommunalt bostadstillägg (KBT) enligt Lag (1962:392) om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension. Syftet var att ge förutsättningar för pensionärer med ingen eller låg ATP att ha tillgång till en bostad med god kvalitet utan att boendekostnaderna minskar möjligheterna att också i övrigt ha en tillfredsställande standard. Kommunerna beslutade om KBT skulle införas och efter vilka grunder tillägget skulle utgå. KBT var inkomstprövat enligt former som angavs i lagen och reglerna var därmed gemensamma för hela landet. Ansökan om KBT gjordes hos Försäkringskassan, kommunernas kostnad var till viss del statligt finansierat.

Särskilt kommunalt bostadstillägg (SKBT) infördes 1991 för att kompensera pensionärer med ingen eller låg ATP för de kraftiga ökningarna av boendekostnaderna vid årsskiftet 1990/91. SKBT fyllde ut skillnaden mellan å ena sidan den pensionsberättigades allmänna pension och övriga inkomster och å andra sidan socialbidragsnormen i den pensionsberättigades kommun. SKBT var i sin helhet statligt finansierat genom statsbidrag.

Kommunalt bostadstillägg till handikappade (KBH) har funnits sedan 1960-talet och är ett komplement till övriga bostadsstöd till personer som på grund av funktionsnedsättning har merkostnader för sitt boende. Kommunen avgör om KBH ska införas, på vilka grunder förmånen ska utgå och reglerna för inkomstprövning. KBH är inte i lag reglerat, men kommunen kan enligt Lagen om kommunala befogenheter (SFS 2009:47), 2 kap. 6 §, lämna enskilda hushåll ekonomiskt stöd i syfte att minska deras kostnader för att skaffa eller inneha en permanentbostad. Kommunen kan även enligt 4 kap 2 § Socialtjänstlagen utge bistånd utöver vad som enligt 4 kap 1 § Sol är bistånd för att uppnå skälig levnadsnivå. Regler för rätten till förmånen och inkomstprövning bestämmer varje kommun. KBH är i sin helhet finansierat av kommunen.

Författningarna om KBT och SKBT upphävdes 1995-01-01. Kritik fanns bland annat för att alla kommunerna inte infört KBT/SKBT, och grunderna för KBT/SKBT såg olika ut i kommunerna liksom nivåerna på förmånen. Förbättringar av det allmänna pensionssystemet och särskilt införandet av APT förändrade förutsättningarna för och behovet av KBT och SKBT. Även det förbättrade bostadsstödet i övrigt inom socialförsäkringen minskade behovet av KBH.

Ett fåtal kommuner utbetalar idag kommunalt bostadstillägg till handikappade/funktionshindrade. KBH utgår i de flesta fall till personer/familjer som har beslut om särskilt boende/bostad med särskild service enligt socialtjänstlagen/lagen med stöd och service till vissa funktionshindrade. I någon kommun tas beslut om KBH enligt 4 kap 2 § Sol, i andra fall tas beslut enligt regelverk som bestämts inom ramen för 2 kap 6 § lagen om kommunala befogenheter. Förvaltningen har inte funnit att någon kommun har infört ett kommunalt bostadstillägg till låginkomsthushåll vars disponibla inkomst hamnar under fattigdomsgränsen.

Statligt bostadsstöd riktar sig till personer som uppbär pension, sjuk- eller aktivitetsersättning, barnfamiljer och vuxna under 30 år. Det finns ett tak för förmånen vilket kan innebära att hushåll trots det inte klarar sina levnadsomkostnader. Socialtjänstlagen är till för att

kompensera brister i andra välfärdssystem och utgår från en individuell bedömning. Om kommunen ska införa ett kommunalt bostadstillägg som ges till låginkomsttagare med stöd av 4 kap 2 § SoL kommer även ett sådant system att kräva individuell beräkning och bedömning, och belasta kostnaderna för försörjningsstöd. Om bostadstillägget ska utformas så med ett individuellt belopp utifrån inkomst och levnadsomkostnader upp till ett fastställt maximalt belopp kommer en prövning alltid att behövas oavsett om den sker med stöd av socialtjänstlagen eller om bostadstillägget utges med stöd av lagen om kommunala befogenheter.

En ekonomisk analys av de ekonomiska konsekvenserna har inte skett. Sannolikt kommer kommunens kostnader att öka med ett bostadstillägg som vänder sig till alla låginkomsttagare. Det kan vara svårt att reglera tillägget så att det enbart är till för de som bor i lägenheter som renoveras och därmed för höga hyror, eller för att förhindra vräkningar eller utestängning från bostadsmarknaden. Sådana hänsyn kan göras med stöd av socialtjänstlagen, något annat lagstöd finns inte. Utöver det har kommunen även möjlighet att ställa säkerhet för att ett avtal om hyra av en bostadslägenhet för att enskilda hushåll ska få en permanentbostad med hyresrätt, om det enskilda hushållets behov av en sådan bostad inte kan tillgodoses på annat sätt. Det har skett genom bistånd enligt SoL i form av kommunal borgen. Från och med 2017 sker det med stöd av 2 kap 6 § lagen om kommunala befogenheter, ansvarig nämnd är socialnämnden.

Utredarens förslag är att inte ta initiativ till att i samverkan med kommunstyrelsen och andra berörda nämnder utreda möjligheten att införa ett kommunalt bostadstillägg för låginkomsttagare. De statliga stöden bedöms vara tillräckliga för en majoritet av låginkomsttagarna och i den mån inkomsten inte är tillräcklig för att tillgodose en skälig levnadsnivå är socialtjänstlagen bäst lämpad att utgå ifrån för att kompensera hushållet.

Arbetsmarknadsförvaltningen

Lena Winterbom
Direktör